

METAVVERSE

PŘEDSTAVUJE PROBLÉM I PRO PRÁCI

VALERIO DE STEFANO,
ANTONIO ALOISI &
NICOLA COUNTOURIS

Metaverse bude pro mnohé „pracovištěm“. Například Microsoft se údajně chystá zkombinovat „možnosti rozšířené reality služby Microsoft Mesh“ - která „umožňuje lidem na různých fyzických místech připojit se ke spolupráci a sdíleným holografickým zážitkům“ - se známějšími „nástroji Microsoft Teams, kde se lidé mohou připojit k virtuálním schůzkám, využívat chaty, spolupracovat na sdílených dokumentech a podobně“. Cílem je vytvořit interaktivnější pracovní prostředí pro vzdálené pracovníky.

Ačkoli to může znít jako dobrá věc, první obava spočívá v tom, že taková kombinace bude ještě více zvyšovat stres ze stále invazivnějších a neúprosnějších forem algoritmického dohledu, které již nyní zažívají vzdáleně pracující zaměstnanci. Hrozby zvýšeného psychosociálního rizika nelze podceňovat mimo jiné proto, že technologie tvořící Metaverse by mohly umožnit nové formy kyberšikany.

Pokud by se navíc tyto „Metaverse kanceláře“ skutečně rozšířily, vzrostlo by riziko „smluvního odloučení“ pro zúčastněné pracovníky. Pokud budou podniky schopny mít virtuální kanceláře, které přesvědčivě napodobují ty fyzické, a zároveň budou mít přístup k celosvětové pracovní síle potenciálních vzdáleně pracujících zaměstnanců, jejich schopnost outsourcovat kancelářskou práci do zemí s mnohem nižšími platy a slabší ochranou práce se nesmírně zvýší.

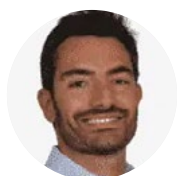
Projekt Metaverse, se kterým přichází zakladatel Facebooku Mark Zuckerberg, má v sobě integrovat různé součásti kyberprostoru – rozšířenou realitu, kombinaci digitálních a fyzických aspektů života, 3D technologii, „internet věcí“, osobní avatary, digitální tržiště a poskytovatele virtuálního obsahu. Tim by měl vytvořit aktivnější, bezprostřednější a „vice pohlcující“ zážitek než současné sociální sítě, které ostatně trpí čím dál větším nezájmem hlavně mladších generací a také hrozbou masivních regulatorních zásahů.

Plán platformy

VALERIO DE STEFANO
je profesorem práva na
Osgoode Hall School, York
University, Toronto

ANTONIO ALOISI
je docentem evropského
a komparativního
pracovního práva na IE
Law School, IE University,
Madrid

NICOLA COUNTOURIS
je ředitelem výzkumného
oddělení Evropského
odborového institutu
a profesorem pracovního
a evropského práva
na University College
London

Platformová ekonomika slouží jako odstrašující příklad. Podniky zde již lukrativně zkombinovaly zvýšený dohled, fiktivní samostatnou výdělečnou činnost a „crowdsourcing“ práce směrem ke globálnímu Jihu, přičemž využily propastné mzdové sazby a nulové pracovněprávní ochrany. Nezabránila jim v tom ani časová pásma – crowdworkeri už dávno pracují pro klienty všude po světě v nelidskou dobu.

S Metaverse by se však mohly tyto trendy v nepříliš vzdálené budoucnosti masivně rozrůst. Neovlivnilo by to pouze práci, která se již nyní vykonává na dálku. Velká část maloobchodních činností a „osobní“ péče o zákazníky by se mohla nově přesunout do online prostoru, pokud budou virtuální zkušenosti dostatečně přesvědčivé a bezproblémové. Proč odcházet z domova do obchodu a žádat o radu ohledně zboží, když si člověk může prostřednictvím avatara uspokojivě promluvit s prodávacem a koupit zboží online?

Vedle všech identifikovaných rizik pak bude třeba si položit otázku: Jaké pracovněprávní předpisy se budou na tyto pracovní činnosti vztahovat? Půjde o předpisy těch zemí, kde se platformy nacházejí – jenže kde to je? Tam, kde sídlí zaměstnavatel? Nebo tam, kde sídlí pracovníci? A jak budovat solidaritu a podporovat kolektivní akci mezi globálně rozptýlenou pracovní silou, která se může „setkávat“ pouze prostřednictvím platformy vlastněných podniky?

K hrozbě, že tyto pracovníci budou nesprávně klasifikováni jako osoby samostatně výdělečně činné prostřednictvím různých právních lstí a vypočítavého vyprávění technologických gigantů, se přidává i riziko, že platby v kryptoměnách – další očekávaný prvek Metaverse – budou pravděpodobně použity k zamlžení situace ohledně zaměstnaneckého statusu a ochrany.

Tvůrci obsahu

Na zrealizování Metaverse již pracuje mnoho profesionálů. Jsou mezi nimi údajně výzkumníci, specialisté na kybernetickou bezpečnost, vývojáři systémů a konstruktéři a patří k nim i marketingoví experti a business developeri. Zásadní význam budou mít tvůrci obsahu, kteří

navrhují zážitky, události, obsah příspěvků a obchodované zboží a služby Metaverse.

Již nyní se jedná o složitý problém, protože mnoho tvůrců obsahu se stalo silně závislými na platformách, kde sdílejí svůj obsah. Do toho, jak se tento obsah šíří, jak ho algoritmy hodnotí a zviditelňují, jak se zpeněžuje a jaký obsah vlastně může vést k deaktivaci jejich účtu, mohou tvůrci obsahu jen zřídka mluvit či to nějak ovlivnit.

Pokusy o vybudování kolektivního zastoupení těchto pracovníků – i když je podporují velké odborové svazy, jako je tomu u tvůrců YouTube – se zatím příliš nedaří. Dokonce i tam, kde mají tvůrci uzavřenou pracovní smlouvu, jak se to někdy ve videoherním průmyslu děje, zůstávají pracovní podmínky často zoufalé, ačkoli se pracovníci a odbory proti tomu snaží bojovat.

Metaverse jistě otevírá tvůrcům nové možnosti, ale také rozšiřuje způsoby jejich zneužití. Rostoucí počet lidí, kteří budou vykonávat tyto činnosti ve prospěch Metaverse, si zaslouží mnohem větší pozornost ze strany regulačních orgánů, odborů a veřejných institucí.

Žádný další „Divoký západ“

Pokud jde o tyto a další pracovní problémy způsobené Metaverse, je nezbytné poučit se z minulosti a nečekat, až tyto problémy hlouběji zakoření. Reakce na potíže spojené s platformovou prací byla mnohem pomalejší, než bylo potřeba: digitální pracovní platformy získaly rozhodující čas, zatímco všichni ostatní se zabývali otázkami jako „Je to skutečně práce?“ a „Zaslouží si ochranu?“. Tentokrát bychom se to mohli alespoň pokusit přeskocit tím, že si řekneme: „Samozřejmě jde o práci a každá práce si zaslouží ochranu bez ohledu na to, kde a jak je vykonávána a jak jakým způsobem je placena.“

Metaverse by se neměla stát dalším „Divokým západem“ v oblasti ochrany práce. Je nezbytné sladit nové modely se stávajícími předpisy a vyladit legislativu tak, aby vyhovovala novému dění. K tomu je však naléhavě zapotřebí pozornosti a strategického plánování.

Text poprvé v nekrácené podobě vyšel v únoru 2022 na portále Social Europe.